

Lokal handlingsplan psykisk hälsa

2019–2022

Upprättad 5 november 2018
Reviderad 7 september 2020
Reviderad 21 december 2021

Lokal handlingsplan psykisk hälsa 2019–2022

Bakgrund

2016 slöt regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) överenskommelsen om *Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa*. Överenskommelsen syftar till att stärka kommuner och regioner i arbetet med att främja psykisk hälsa och ömsesidigt arbeta för att minska psykisk ohälsa. I överenskommelsen anges fem fokusområden som i regeringens strategi pekas ut som särskilt viktiga att fokusera på i det gemensamma arbetet:

- **Förbyggande och främjande arbete**
- **Enskildas delaktighet och rättigheter**
- **Ledning, styrning och organisation**
- **Tillgängliga tidiga insatser**
- **Utsatta grupper**

Regional handlingsplan psykisk hälsa

I samband med överenskommelsen fick kommuner och regioner i uppdrag att ta fram regionala handlingsplaner för psykisk hälsa. En gemensam handlingsplan, för länets 49 kommuner och Västra Götalandsregionen (VGR) togs fram för perioden 2018–2020 via kommunalförbunden, VästKom och Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg och Västra Götaland (NSPHiG).

Utgångspunkten för arbetet med den regionala handlingsplanen är att alla människor som bor, verkar och vistas i Västra Götaland har rätt till bästa uppnåeliga fysiska och psykiska hälsa. Samverkan över organisatoriska gränser, med människan i centrum, bedöms som en förutsättning för att uppnå detta. I handlingsplanen sätts ljus på det så kallade ”skavet” - de hinder som uppstår i mötet mellan verksamheter och mellan huvudmän och som ibland påverkar samordningen kring enskildas behov. I arbetet med handlingsplanen har områden där det skaver extra mycket identifierats och som alla måste bidra till att förbättra tillsammans.

I den regionala handlingsplanen som riktas till målgrupperna barn och unga samt vuxna, definieras 15 mål utifrån överenskommelsens fem fokusområden (se ovan). Den regionala, delregionala och lokala vårdsamverkan är gemensam arena för arbetet. Under 2020 följdes handlingsplanen upp av styrgruppen och huvudmännen rekommenderades då att förlänga handlingsplanen till 2022.

Lokal handlingsplan psykiska hälsa

För att omsätta den regionala handlingsplanen för psykisk hälsa och dess i mål i praktik har en lokal handlingsplan med prioriterade aktiviteter tagits fram inom ramen för den lokala vårdsamverkan. Samverkan har skett i två arbetsgrupper bestående av representanter från kommunala verksamheter och lokala hälso- och sjukvårdsverksamheter. Handlingsplanen omfattar målgrupperna barn och unga samt vuxna.

Arbetsgrupperna har inom respektive målgruppsområde identifierat ”skavet” mellan verksamheter och huvudmän men också de förutsättningar som finns för att främja den psykiska hälsan med utgångspunkt från fokusområden och mål på lokal nivå.

Utifrån de identifierade behovs- och utvecklingsområdena har aktiviteter prioriterats. Annat underlag till aktiviteter är resultat från uppföljningar och undersökning där det framkommit förbättringsområden, såsom brukarundersökningar och rapporter om brukarerfarenhet av samordnad individuell plan, SIP. Dessutom har en kartläggning av pågående arbete och projekt inom området psykisk hälsa inom kommunen gjorts.

Den lokala handlingsplanen utgör en del i Härryda kommuns arbete med Agenda 2030, mål tre, ”god hälsa och välbefinnande”. I samband med förlängningen av den regionala handlingsplanen för psykiska hälsa förlängdes den lokala handlingsplanen, och gäller nu 2019–2022.

Syfte

Syftet med en lokal handlingsplan för psykisk hälsa är att omsätta den regionala handlingsplanen för psykisk hälsa till praktik på lokal nivå. Med utgångspunkt från fokusområden och mål identifieras och prioriteras aktiviteter med målsättningen att utveckla samverkan och verksamhet för att främja psykisk hälsa och minska psykisk ohälsa i Härryda kommun.

Ledning och styrning

NOSAM (grupp för vårdsamverkan i närområdet) är samverkansgrupp för den lokala handlingsplanen och de aktiviteter som är gemensamma inom ramen för vårdsamverkan. Socialtjänstens ledningsgrupp och kommunens VIS-grupp (verksamhetschefer i samverkan), är referensgrupp för de aktiviteter i den lokala handlingsplanen som genomförs i kommunen.

Uppföljning och revidering

Uppföljning och revidering sker årligen. Aktiviteterna planeras och genomförs kontinuerligt. Indikatorer för det länsgemensamma arbetet utgör stöd för uppföljning och planering av aktiviteter på lokal nivå. Lokala indikatorer har tagits fram inom vissa områden, se markering ”lokal indikator”. Den lokala handlingsplanen redovisas till SKR i samband med åiterrapporteringen av arbetet med Uppdrag psykisk hälsa.

Psykisk hälsa – psykisk ohälsa

Under arbetet med lokal handlingsplan för psykisk hälsa framkom behovet av att definiera psykisk hälsa och psykisk ohälsa. Enligt Folkhälsomyndigheten är psykisk hälsa ett paraplybegrepp som omfattar psykiskt välbefinnande, psykiska besvär och psykiatriska tillstånd.

WHO definierar *psykiskt välbefinnande* som ett tillstånd där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vanliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle som hen lever i. Begreppet *psykisk ohälsa* används som en samlad benämning, från mindre allvarliga psykiska besvär, som till exempel oro och nedstämdhet, till mer allvarliga symtom, som uppfyller kriterierna för en psykiatrisk diagnos. De psykiska besvären kan beroende på typ och omfattning i olika grad påverka personens funktionstillstånd och hälsa.

Behovs- och utvecklingsområden

Var finns
"skavet"?

Vad behöver
vi bli bättre
på?

Vuxna:

Sysselsättning, Bostäder,
Tillgänglighet på Brofästet, Tilltro
till SIP, Fokus på samsjuklighet,
Implementering av plan för
samsjuklighet, Att vårdplanering
sker, Utveckla samarbete med
aktörer internt och externt,
Väntetider, Gemensam samordning
och uthållighet i ärenden, Vardags-
och lågröskelaktivitet, Struktur för
informationsutbyte, Somatik-Fysik-
Psykiatri, Tydliggöra samverkan,
Empowerment-hur jobbar vi,
Nätverk, Brukarmedverkan,
Uppsökande verksamhet, Definiera
verksamhet/metoder/ organisation
samt kontaktytor i kommunen...

Barn och unga:

Väntetider, Tydlighet i
uppdrag vid samverkan,
Definition av elevhälsoteamet
"alla kan prata med barn",
Tydliggöra första linjen,
Tillgängligt stöd och
information till barn och unga
och deras föräldrar "tänka
nytt", Föräldrastöd,
Uppsökande verksamhet,
Kunskap om psykisk hälsa
och ohälsa hos barn unga
föräldrar och personal, Hur
tar vi tillvara barn och ungas
synpunkter, Kompetens kring
missbruk hos unga....

Brukarupplevelse:

SIP, information till
brukare/patienter om var
de ska vända sig ifall de
inte är nöjda med
insatser...

Prioriterade aktiviteter inom respektive fokusområde

Förebyggande och främjande arbete

	Mål	Prioriterade aktiviteter
Vuxna	1.1 Nollvision om suicid i Västra Götaland	<ul style="list-style-type: none">• Utbildning i MHFA, "Första hjälpen till psykisk hälsa"<ul style="list-style-type: none">- Utbildning av instruktörer i MHFA- Genomföra minst två utbildningstillfällen per inriktning per år<i>Aktör: Kommun</i>• Handlingsplan för suicidprevention<ul style="list-style-type: none">- Kommunen tar fram lokal handlingsplan för suicidprevention med utgångspunkt från länsgemensam handlingsplan för suicidprevention som togs fram 2020- Handlingsplanen implementeras i förvaltningen under 2022<i>Aktör: Kommun</i>
	<p><i>Lokal indikator:</i> Lokal handlingsplan för suicidprevention Ja/nej* MHFA - Antal utbildningstillfällen/antal medarbetare* Rutin för att identifiera risk för suicid för respektive verksamhet går igenom enligt årshjul Ja/nej*</p> <p><i>Länsgemensam indikator:</i> Antal suicid i befolkningen. Antal suicidförsök i befolkningen Handlingsplan för suicidprevention</p>	
Barn & unga	1.1 Föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt	<ul style="list-style-type: none">• Föräldrastöd<ul style="list-style-type: none">- Föräldrar erbjuds stöd och vägledning genom generella och målgruppsinriktade utbildningar, kurser och föredrag<i>Aktör: Kommun</i>• Utveckla arbetet med yngre barn på Familjecentralerna<ul style="list-style-type: none">- I högre grad fokusera på att identifiera små barn som lever i en miljö som kan innebära risk för att utvecklas ogynnsamt- Tidiga stödinsatser ska erbjudas familjer för att ge förutsättningar för psykisk hälsa<i>Aktör: NOSAM</i>- Implementering av Circle of Security (trygghetscirkeln). Metodens syfte är att skapa förutsättningar för trygg anknytning för att förebygga psykisk ohälsa senare i livet<i>Aktör: Kommun</i>
	<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Andel elever som fullföljt gymnasieutbildningen inom tre år Andel elever utan godkända betyg från åk 9 Andel elever med betydande frånvaro från skolan</p>	
	1.2 Alla elever ska lämna grund och gymnasieskolan med godkända betyg	<ul style="list-style-type: none">• SIM-projektet (BUMSS)<ul style="list-style-type: none">- Syfte: fullgjord skolgång genom att säkra övergången mellan förskola till förskoleklass och erbjuda rätt stöd i tidigt skede<i>Aktör: NOSAM</i>• Tvärprofessionell samverkan mellan skola och socialtjänst<ul style="list-style-type: none">- Närvaroteam och SAMSS team (samverkan mellan skola och socialtjänst). Via teamen finns möjlighet till stöd till elev, vårdnadshavare och skola<i>Aktör: Kommun</i>
<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Manualbaserad insats för föräldrastöd Föräldraprogram om alkohol och droger i grundskolan</p>		

Tillgängliga och tidiga insatser

	Mål	Prioriterade aktiviteter
Vuxna	2.1 Äldre personer med psykisk ohälsa ska få rätt vård och stöd	<ul style="list-style-type: none"> • Öka kunskap hos personal inom äldreomsorg i bemötande vid psykisk ohälsa <ul style="list-style-type: none"> - Utbildningsinsatser i lågaffektivt bemötande <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst - Vård och omsorg</i> • Inrätta tvärprofessionella team med målgrupp demens samt psykisk ohälsa <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i> • Kartlägga samverkansprocess, verksamhet för äldre <ul style="list-style-type: none"> - Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9 <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i>
	<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Aktuella rutiner för samordning inom äldreomsorgen Förskrivning av antidepressiva läkemedel i befolkningen Andel äldre med äldreomsorg som har besvär av ångslan, oro eller ångest</p>	
	Barn & unga	2.1 Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid
<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Barn och unga med psykiatrisk diagnos som vårdats i slutenvård Standardiserade bedömningar för utredning av missbruk Andel barn och unga som får en första bedömning vid BUP inom 30 dagar Andel barn och unga som fått bedömning och vård för psykisk ohälsa/sjukdom på en vårdcentral</p>		
2.2 Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga		<ul style="list-style-type: none"> • Samverka kring uppstart av Mini-Maria mottagning <i>Aktör: Västra Götalandsregionen - Kommun</i>
<p><i>Lokal indikator:</i> Aktuella rutiner för samordning inom social barn- och ungdomsvård ÖJ Aktuella överenskommelser för samordning inom social barn- och ungdomsvård ÖJ</p>		
<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Andel elever med rikskonsumtion av alkohol i åk 9 Andel elever med riskkonsumtion av alkohol i år 2 Andel elever som någon gång använt narkotika i åk 9 Andel elever som någon gång använt narkotika i gymnasiet åk 2</p>		

Enskildas delaktighet och rättigheter

	Mål	Prioriterade aktiviteter
Vuxna	3.1 Personer som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP	<ul style="list-style-type: none"> • Gemensam utveckling av arbetet med SIP <ul style="list-style-type: none"> - Öka fokus på den enskildes rättigheter och vikten av brukarinflytande i informationen om SIP - Gemensam utbildning av SIP-ledare - Implementera läns-gemensam SIP-riktlinje och stödmaterial lokalt - Utbilda SIP-utbildare - Tillsätta SIP-samordnare • Utbildning vård och stödsamordning <ul style="list-style-type: none"> - Inventering av utbildningsbehov <p><i>Aktör: NOSAM</i></p> <p><i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i></p>
	<p><i>Lokal indikator:</i> Antal som årligen utbildas i SIP Tillsätta SIP-samordnare Ja/nej* Antal avvikelser SIP/år</p> <p><i>Läns-gemensam indikator:</i> Upprättande av SIP i befolkningen Rutin för information om SIP Uppföljning av SIP Antal personal som utbildas i SIP per år</p>	
	3.2 Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbetet	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla brukarmedverkan - förtydliga brukarperspektiv i relation till socialtjänstens arbete <ul style="list-style-type: none"> - Systematiskt ta till vara resultat från brukarundersökningar, brukarrevisioner och brukarmedverkan i förbättringsarbetet - Genomföra brukarrevision <p><i>Aktör: Sektor för socialtjänst</i></p>
	<p><i>Lokal indikator:</i> Genomförd brukarrevision Ja/nej</p> <p><i>Läns-gemensam indikator:</i> Systematiskt samarbete med brukarorganisationer</p>	
Barn & unga	3.1 Barn och unga som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP	<ul style="list-style-type: none"> • Gemensam utveckling av arbetet med SIP <ul style="list-style-type: none"> - Gemensam utbildning av SIP-ledare - Utbilda SIP-utbildare - Tillsätta SIP-samordnare - Följa lokal strategi för SIP och göra den känd <p><i>Aktör: NOSAM</i></p>
	<p><i>Lokal indikator:</i> Antal som årligen utbildas i SIP Tillsätta SIP-samordnare Ja/nej* Antal avvikelser SIP/år</p> <p><i>Läns-gemensam indikator:</i> Upprättande av SIP i befolkningen 0–20 år Uppföljning av SIP i befolkningen 0–20 år Rutin för information om SIP</p>	
	3.2 Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla brukarmedverkan - förtydliga brukarperspektiv i relation till socialtjänstens arbete <ul style="list-style-type: none"> - Systematiskt ta till vara resultat från brukarundersökningar, brukarrevisioner och brukarmedverkan i förbättringsarbetet - Sektor för socialtjänst ska utreda möjligheterna till en anpassad klagomålshantering för barn <p><i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i></p>
	<p><i>Läns-gemensam indikator:</i> Systematiskt samarbete med brukarorganisationer</p>	

Utsatta grupper

	Mål	Prioriterade aktiviteter
Vuxna	4.1 Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna och regionen	<ul style="list-style-type: none"> • Synpunktshantering <ul style="list-style-type: none"> - Tydlig och tillgänglig information kring var den enskilde kan vända sig vid synpunkter och klagomål. Rutin för information tas fram <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i> • Implementering av VIP-programmet, viktigt intressant person <ul style="list-style-type: none"> - Kursledare utbildas och kurser erbjuds till personer med psykisk ohälsa eller andra funktionsvariationer <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i>
	<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Klagomål med avseende på bemötande inom socialtjänst och sjukvård Andel äldre med äldreomsorg som uppger att de brukar bli bra bemötta av personalen</p>	
Barn & unga	4.2 Personer med missbruk, psykisk ohälsa och/eller komplex problematik ska få integrerade insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Kartlägga och utveckla samverkan och samordning internt och externt <ul style="list-style-type: none"> - Inrätta tvärprofessionella team med målgrupp psykisk ohälsa <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i> - Inrätta ACT-team i samverkan med kommuner i Göteborgsområdet <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i> • Kartlägga intern samverkansprocess, verksamhet för målgrupp samsjuklighet och komplex problematik <ul style="list-style-type: none"> - Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9 <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i>
	<p><i>Lokal indikator:</i> Aktuella rutiner för samordning inom socialtjänsten ÖJ</p> <p><i>Länsgemensam indikator:</i> Casemanagement till personer med psykisk sjukdom</p>	
Barn & unga	4.1 Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna och regionen	<ul style="list-style-type: none"> • Synpunktshantering <ul style="list-style-type: none"> - Tydlig och tillgänglig information kring var den enskilde kan vända sig vid synpunkter och klagomål. Rutin för information tas fram <i>Aktör: Sektor för socialtjänst</i>
	<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Klagomål med avseende på bemötande inom socialtjänst och sjukvård</p>	

Ledning styrning och organisation

	Mål	Prioriterade aktiviteter
Vuxna	5.1 Invånare ska få tillgång till evidensbaserade metoder inom vård, stöd och behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätta organisation för att utveckla samverkan, delaktighet och säkerställa evidensbaserade metoder <ul style="list-style-type: none"> - Inrätta tvärprofessionella team med målgrupp psykisk ohälsa - Utbildning Vård och stödsamordning, strukturerad samverkansmodell för personer med behov av samordnade insatser från två eller flera huvudmän <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst.</i> • Utveckla Kreativt Center, öppen dagverksamhet <ul style="list-style-type: none"> - Utveckla riktat stöd i dagverksamhet/sysselsättning/boendestöd - Tillsätta projektjänst för jobbcoach inriktning IPS, evidensbaserad metod för arbetsrehabilitering med syfte till att stötta personer med psykisk funktionsnedsättning att lyckas på den vanliga arbetsmarknaden <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i> • Inventera indikatorernas mätbarhet samt skapa förutsättningar för enkel framtagning av mått <ul style="list-style-type: none"> - Systematisk uppföljning på individnivå <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst</i>
	<p><i>Länsgemensam indikator:</i> Standardiserade bedömningsmetoder inom missbruk och beroendeverksamhet Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av alkoholmissbruk Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av drogmisbruk Rekommenderad behandling vid psykiatriskt tillstånd</p>	
Barn & unga	5.1 Nollvision om suicid i Västra Götaland	<ul style="list-style-type: none"> • Handlingsplan för suicidprevention (se mål 1:1 vuxna) <ul style="list-style-type: none"> - Kommunen tar fram lokal handlingsplan för suicidprevention med utgångspunkt från länsgemensam handlingsplan för suicidprevention som togs fram 2020 - Handlingsplanen implementeras i förvaltningen under 2022 <i>Aktör: Kommun</i> • Utbildning i MHFA, "Första hjälpen till psykisk hälsa" (se mål 1:1 vuxna) <ul style="list-style-type: none"> - Utbildning av instruktörer i MHFA - Genomföra minst två utbildningstillfällen per inriktning per år <i>Aktör: Kommun</i> • Utbildning i Youth Aware of Mental Health (YAM) för ungdomar 14–16 år <i>Aktör: Kommun - Sektor för socialtjänst Sektor för utbildning och kultur</i>
	<p><i>Lokal indikator:</i> Lokal handlingsplan för suicidprevention Ja/nej* MHFA - Antal utbildningstillfällen/antal medarbetare* Rutin för att identifiera risk för suicid för respektive verksamhet går igenom enligt årshjul Ja/nej*</p> <p><i>Länsgemensam indikator:</i> Antal självmord i befolkningen 0–19 år Antal självmordsförsök i befolkningen 0–19 år Handlingsplan för suicidprevention</p>	